

Fabrikai

Uredništvo i uprava: „FABRIKA I NJIVA“

SIBENIK

Vlasnik, izdavač i odgovoran urednik: IVO BALJKAS

Tisak: Pučka Tiskara - Šibenik

Njiva

list za politiku i socijalističku nauku.

Pojedini broj Din 1.50

IZLAZI SVAKOG PETKA

Pretpлата do konca godine iznosi Din 57.50.

Za inozemstvo dvostruko.

OGLASI SE NE PRIMAJU.

GOD. I.

ŠIBENIK, 12. MARTA 1923.

Br. 4.

Radnom narodu Izbornog okruga Split-Dubrovnik-Kotor.

Radnici! Težaci!

Dana 18 marta pozvani ste da se poslužite jednim pravom, jedinim koje vam buržoazija još nije oduzela: da birate svoje poslanike za Narodnu Skupštinu.

Ovi izbori zatiču vas bez vaših Radničkih Domova, koje je policija pretvorila u svoje kasarne, i bez radničkih organizacija, koje su raspuštene i koje vlast ne da da se obnove. Vašoj stranci zabranjuje se slobodan rad i čine joj se zapreke za slobodno učešće u izborima. Ali, vi ste bez sumnje uvjereni da ovo nasilje nemože i neće vječno trajati i da će se ono slomiti mnogo brže nego što vlastodršci misle.

Ovi izbori moraju dokazati vlastima i buržoaziji da niste kukavice, da pošljete dvije godine pritajenosti pod najgorom reakcijom i nasiljem progovarate riječ svoje prve osude nad današnjim nasilničkim i antiradničkim režimom.

Ovi izbori moraju im dokazati da se radnički pokret ne da ni ugušiti ni uništiti.

Ovi izbori moraju da režimu dadu osjetiti da radnička klasa živi, da misli, da hoće da se bori i da je voljna da stoji u redovima Nezavisne Radničke Partije i preko nje da vodi borbu za svoja prava i svoje oslobođenje.

Nosilac radničke liste je drug

Vicko Jelaska, težak i bivši komunistički narodni poslanik.

Glasujući za tu listu, vi ne glasujete, poput buržoazije, za ličnost kandidata, već time u prvom redu od režima zahtijevate da vam osigura dva najosnovnija građanska prava: pravo ekonomskog organizovanja i pravo legalne političke borbe.

Glasujući za radničku listu, vi opominjete buržoaziju da je nadošao čas da se otvore vaši Domovi, da se obnove vaši sindikati, da se stave pred sud oni koji su vas protuzakonito gonili, zatvarali i mrcvarili, da se i prema vama, koji ste do sada smatrani za stoku a ne za ravnopravne građane, moraju poštovati prava priznata Zakonom i Ustavom.

Izbor za koga da glasate, za gospodске stranke ili za Radničku listu, nije težak. Između

dvije Dalmacije

jedne sastavljene iz radništva, težaštva, sitnog činovništva i svake sirotinje, i druge sastavljene od gazda koji provode život u uživanju, raskalašenosti i neradu — vi trebate smjelo i odvažno, bez ikakvog premissljanja, da se pridružite onima koji u skromnosti i napornom radu zaradjuju sebi korice kruha a istodobno pune kese onima što žive od znoja sa tudjega lica.

Vi treba da se odvojite i da prezrete one što ništa ne privredjuju a sve uzimaju, čiji je jedini životni zadatak da dijele plijen koji vi stvarate.

Radnička Dalmacijo!

Osudi nasilnike i odbaci od sebe upropastitelje svoje! Oni se svi skupa jednim imenom zovu: buržoazija. Polije toliko vremena pruža ti se prilika, da baš u izbornoj borbi, u tom velikom pokretu masa, izrečeš svoj pravorjek. I mi očekujemo da će Radnička Dalmacija dostojanstveno progovoriti i dati primjeren sud režimu i njegovim pomagačima, manifestujući svoju ljubav i nepokolebljivu privrženost prema Nezavisnoj Radničkoj Partiji. Kad bi sumnjali, to bi zlo bilo po svijest radničke klase u Dalmaciji i to bi bio dokaz da ovaj režim sa njegovim strahovitim djelima ničemu nije naučio radni narod u Dalmaciji.

Nijedan radnički glas, nijedan glas onog drugog dijela Dalmacije, siromašne i oglobljene Dalmacije, ne smije pasti ni za jednu gospodsku stranku!

Radnička, zapuštena, osirotjela Dalmacija, mora glasati za listu Nezavisne Radničke Partije!

Bude li svaki učinio svoju dužnost, radnička klasa u Dalmaciji položiće najbolji svoj ispit zrelosti, a rezultati pobjede biće od ogromnog značaja, jer će naročito zadati težak udarac protivnicima radničke klase.

U ovoj izbornoj kampanji buržoazije je izbacila parolu „da je lijepo pobijediti“, a radni narod neka vodi misao, da je još ljepše boriti se!

Oblasni Sekretarijat za Dalmaciju

Nezavisne Radničke Partije.

Šesta žara (6) je žara Radničke stranke (crvena lista)

Nečuvana izborna nasilja. Polijski buket obogaćen novim šikanacijama radničke klase.

Besprimjeran teror, koji dalmatinska policija vrši nad našim novim pokretom u ovoj izbornoj borbi, premašuje sva nasilja, kojima su radnici ma gdje u Jugoslaviji izloženi. Ona tajna okružnica Ministra Unutrašnjih Dela, koja, *osim Radničkoj stranci*, svim stankama dopušta slobodnu agitaciju u granicama zakona, najteže je pogodila Dalmaciju. Dalmatinskoj radničkoj klasi letaci bili su plijenjeni, dva broja lista zabranjena, treći nezabranjeni broj zastavljan na pošti, a da o izbornim sastancima, osim onog održanog u Splitu, nije potrebno ni govoriti.

Zdravstvuj — do konopca.

Za karakteristiku tog policijskog nasilja najbolje može da posluži pismo, koje je naš urednik primio iz jednog mjesta u provinciji. Ono glasi: „Ovamo nam organi vlasti jasno i glasno prijetu zatvorom za vrijeme izbora, pa onda vojnom diktaturom i vješalima poslije izbora. Te prijetnje ipak donekle djeluju na naše seljake, koji nisu prošli kroz našu školu i nisu se očelicali u neprestanoj borbi. Nestrljivo očekujemo „Fabriku i Njivu“. Zdravstvuj dakle — do konopca tvom...“

Zapljenjena letaka, zabrane lista i pouzdanih sastanaka.

Najneviniji letaci, za koje se njihov sastavljač gotovo stidio da ih izda zbog mlake sadržine, najnemilosrdnije su plijenjeni od prvoga slova do zadnjega. Čak i pozivnice, po primjeru onih po § 2 iz austrijskih vremena, nisu bile propuštane. I one su sadržavale „komunističku propagandu“, „pozivanje da se nasilno mijenja Ustav“ i „prestupak“, „uvrjede države kao cjeline“, — ma da pozivnice nisu sadržavale nego dan sastanka i mjesto gdje se on ima održati.

O zabranama lista donosimo na drugom mjestu žalbu, iz koje očito proizlazi da su zabrane nezakonite i da se sud nije pokazao na visini čuvara pravde i zakonitosti, kao što je to slučaj po drugim gradovima gdje izlaze organi naše partije. Nijedan pouzdani sastanak, osim onoga u Splitu, nije nam bio dozvoljen, i ako su nepregledne mase radnika i seljaka po Trogiru, Kaštelima, Hvaru i Metkovićima bile već sakupljene i iz dalekih predjela došle na mjesta određena za sastanke.

Čak i oni letaci koji su nam poslali drugovi iz Zagreba bili su plijenjeni i oduzimani, a drugovi kod kojih su nadjeni stavljeni u zatvor.

Ko ubije radničke agitatore, dobiće zlatni orden velik kao pršut.

U imotskoj krajini, gdje se razvila najživlja agitacija i upriličio divlji lov na glasove imotskih težaka, i gdje mnogobrojni Radićevi agitatori mogu nesmetano da se kretaju i održavaju čak javne skupštine pod otvorenim nebom, radničkim agitatorima nije dozvoljeno ni da se pojave. Žandarski narednik *Prijic* u Imotskom izdao je parolu, da ko ubije druga *Lozu* da će dobiti zlatni orden veliki kao pršut.

Uapšenja.

Nakon što je naša lista bila potvrđena od strane suda, odmah su drugovi zagnuli rukave i zašli u mase. Dva dana kasnije Lozo brzojavio nam je iz Žrnova: „Održan sastanak u Blatu sa silnim oduševljenjem; kroz ostala sela takodjer. Odlazim za Orebić“. Ali netom je stigao u Orebić bio je uapšen i prognan u mjesto rođenja. Ta sudbina stigla je i sve ostale drugove koji su se po selima i otocima uputili u agitaciju. U Sinju uapšeno je 6 drugova što su rasturivali letke koji su prošli cenzuru u Beogradu i Zagrebu. U Splitu policija prati svaku kretnju naših vidjenijih drugova i koga vidi da se s njima sastaje pozivaju ga na policiju i prijeti mu zatvorom i prognostvima.

Naša stranka uopće nije mogla doći u dodir sa svojim masama u provinciji.

ni preko svojih agitatora, ni preko letaka, ni preko lista. Svako naše nastojanje da u tome uspješmo policija je dospjela da sabotira i onemogućiti. Ipak sve to neće joj pomoći da vidi oživotvorenu svoju želju: da se na izborima široke radne mase izasne za buržoaske protiv Radničke stranke. I ako naš uspjeh pod ovakovim prilikama neće i ne može biti onakav kao što bi bio da smo mogli živom riječi da radnom narodu prikažemo naše i buržoaske težnje, to smo opet sigurni, da će se koliko buržoazija toliko i policija u svojim računima potpuno razočarati.

Nikakva sila, prijetnje i progone ne mogu zaustaviti radničku klasu u Dalmaciji na njenom putu klasne borbe. Iz svakog okršaja ona izlazi pomladjena, uvijek spremna na nove borbe i patnje, slabo se obzirući na priče o konopcu i dekorisanju ubojica radničkih agitatora.

Protiv zabrana našeg lista.

Pr. 6/23.

Okružnom Sudu i Molbe kao Sudb. Dvoru i Molbe

Šibeniku

Prigovor (Žalba)

Iva Baljkasa, urednika lista „Fabrika i Njiva“ u Šibeniku sa advokatom D. N. Subotićem

u Šibeniku

Riješenje 5/3 1923 Pr. 6/23

Osporeno riješenje, pozivajući se na čl. 138 Ustava, po kome se može odrediti zabrana i raspačavanje jednog napisa, ako ovaj, svojim sadržajem, izazivlje mržnju protiv države kao cjeline, osim toga, ako se tim člankom, ili njegovim ulomkom, pozivaju građani da silom mijenjaju zemaljske zakone, utvrđuje, da je tendencija i cilj zaplijenjenih tačaka upravo ono, što se u Ustavu ne želi i što se u Ustavu zabranjuje.

To utvrđenje osporenog riješenja nije utvrđenje jednog fakta, već jedna tvrdnja, koja nije položena na jednu stvarnu osnovu.

Zaplijenjene tačke nisu drugo nego prosti i potpuno vijerni prepis jednog napisa, koji je izišao u br. 373 beogradskog „Radikala“ od dana 18/2 o. g. sa punim potpisom *ne ma koga*, već sa potpisom gosp. Stojana Protića, koji je bio prvi predsjednik vlade ove države „kao cjeline“, koji je to bio i docnije, pa za tim i ministar *ne za nasilno mijenjanje zemaljskih zakona*, već ministar za Konstituantu i izjednačenje zakona.

Napis u beogradskom „Radikalu“ nije bio zaplijenjen i nije bilo zabranjeno njegovo raspačavanje. A nigdje se bolje ne mora čuvati „cjelina“ države, nego u Beogradu, nigdje se manje, no u Beogradu, ne bi smjela trpiti mržnja „na cjelinu“ njenu. I nigdje pravilnije, nego u Beogradu, neće se moći ocijeniti misao g. Protića i tendencija jednog njegovog napisa, pa i onda, kad on ima oblike jedne polemike sa sadanjim Predsjednikom Vlade, g. Pašićem. Pa, kad u Beogradu, gdje se je stvarala „cjelina“ države, ne bez dragocjenog učešća g. Protića, gdje se je stvarao sadanji Ustav, ma i njegovim neslaganjem, nije nijedna vlast našla u napisu g. Protića ni mržnju protiv države kao cjeline ni poziv građanima, da silom mijenjaju zemaljske zakone, tad, nek nam bude slobodno kazati, nije se moralo ni moglo donijeti u Šibeniku riješenje, koje se ovdje osporava, sa motivacijom, koja ne može izdržati pravu kritiku.

Sa formalne strane mora se prigovoriti, da se je, pre osporenog riješenja, morala donijeti zabrana raspačavanja beogradskog „Radikala“, koji prilažemo ovom utoku. Što je ta zabrana izostala, može dvoje značiti: ili da Drž. Odvjetništvo i Policija nisu pročitali taj napis, a to bi bila potvrda našeg mišljenja, da u njemu nema tendencije, koju je našlo osporeno riješenje, ili da ni Drž. Odvjetništvo ni Policija nisu imali vlasti, da tu zabranu naredu. U koliko bi pak bilo korisno, a možda i nužno, kazati uzroke, koji su izazvali predlog Drž. Odvjetništva, pa i poglede, koji su vodili Sud, kad je taj neosnovani predlog primio, nek nam bude slobodno iznijeti naše mišljenje, da su ti uzroci u slaboj otpornosti i Drž. Odvjetništva i Suda uticaju, koji su u Šibeniku, jednako kao i na drugim tačkama, koje su bile u državnoj vezi austro-ugarske, *bivše policijske vlasti na njih vršile*. Tada je moglo biti i moglo se dešavati, da se u Dalmaciji plijenilo na našem jeziku, što se je slobodno štampavalo u Beču na njemačkom jeziku, i to sa motivacijom, koja je, na dlaku, *jednaka motivaciji osporenog riješenja*, tako da izaziva utisak, da je pobijano riješenje napisano na kom štampanom formularu, iz zalaha, zatečenih poslije sloma Austrije. Još su u svježoj uspomeni motivacije austrijskih zapljena, da je Sarajevo inostranstvo za Dalmaciju, i to se je primalo sa zadovoljstvom i u Sarajevu i u Dalmaciji, kao znak, da ta podvojenost nije vječna. Ali, kad se sadanje zapljene postavljaju na osnovu, da je Dalmacija inostranstvo za Beograd, tad se ne o napisu, štampanom u Beogradu, a zaplijenjenom u Dalmaciji, već o osporenom riješenju, može kazati, da *vrijedja misao o „cjelini“ države*.

Predlog

Nek se odredi javna rasprava, na kojoj će se izmijeniti osporeno riješenje i ukinuti zapljena napisa i zabrana raspačavanja br. 2 lista „Fabrika i Njiva“.

Upute za glasanje.

Na svakom mjestu gdje se vrši glasanje obrazuje se birački odbor. U taj odbor ulazi predstavnik naše liste ili njegov zamjenik, koji su naznačeni kao predstavnici naše liste za odnosno glasačko mjesto.

U oči dana izbora (17 marta 1923.), u tri sata po podne naš predstavnik treba da se nadje u zgradi, gdje će biti glasanje, i tu će se sastati sa drugim članovima biračkoga odbora. Ovaj odbor prima od suda izborni materijal (kutije, sandučice s kuglicama, stalni birački spisak, knjigu za upisivanje glasača, knjigu za vođenje zapisnika, kandidatske liste, sudski pečat).

Odbor pregledava kutije. pak ih utvrđuje za zaseban sto, i baš onim redom kako su kandidatske liste bile potvrđene, tako da kutija na kojoj je lista sa brojem 1 dodje na prvo mjesto, sa strane sa koje se glasanje počinje, a druge redom.

Zatim će zatvoriti sva tri ključa svake kutije i zapečatiti tako, da i usta kutije budu potpuno zatvorena. Jedan ključ uzima predstavnik, drugi sudski odbornik, a treći predstavnik ili zamjenik dotične liste. Na svakoj kutiji priljepiće se izvana kandidatska lista.

O svemu ovome sastavlja se zapisnik, u kome se naročito označuje broj svake kutije i kandidatska lista koja uz nju ide, te se u zapisniku naročito utvrđuje da su sve kutije nadjene u ispravnom stanju i prazne. Nakon toga zatvaraju se prozori, zaključaju se vrata, stavi se na vrata pečat, ključ uzme predsjednik odbora i postavlja se straža.

Na dan izbora u 7 sati prije podne sastaje se birački odbor u zgradi za biranje pred vratima glasačke sobe. Otvoraju se vrata i utvrđuje se, da je sve nadjeno u redu. O tome se sastavlja zapisnik.

Svaki birač, kad udje u glasačku sobu, mora prije glasanja kazati prvo glasno, da čuju svi članovi biračkoga odbora, svoje ime, prezime i zanimanje, a u gradovima, gdje više glasačkih mjesta ima, i stan svoj. Predsjednik ili jedan od članova biračkoga odbora kazaće glasno svakom biraču, prije nego što ga pusti da glasa, koju ili čiju kandidatsku listu predstavljaju glasačke kutije.

Ovdje treba da naš predstavnik na zgodan način, prema tomu ko je odnosni glasač, skrene pažnju glasača na našu kutiju i da mu reče: *ovo je radnička kutija za težaka Vicka Jelasku*.

Predsjednik daje biraču prije nego što ovaj pristupi glasanju jednu kuglicu, a kad birač primi kuglicu, metnuće je u desnu ruku i zatvoriti je, pa sa tako zatvorenom rukom, prilaziće svakoj kutiji redom, i u svaku kutiju tako zatvorenu ruku zavljučiti, a kuglicu će pri tom spustiti u onu kutiju, na kojoj je priljepljena ona kandidatska lista, za koju on hoće da glasa. Kad iz posljednje kutije izvuče ruku, glasač će je onda pred svima otvoriti tako, da glasa. Kad iz posljednje kutije izvuče ruku, glasač će je onda pred svima otvoriti tako, da svako može vidjeti da kuglice u njoj više nema i da je glasao.

Glasanje traje neprekidno cio dan do šest sati poslije podne. U 6 sati zatvara se dvorište ili zgrada, ako dvorišta nema, i niko se više neće unutra pustiti, ali produžiće se i dalje primanje glasova od onih birača, koji se budu zatekli u dvorištu ili zgradi sve dok oni svi ne budu izglasali, pa ma dokle to trajalo.

Za sve vrijeme glasanja vodiće se zapisnik o svemu što se bude desilo, i što ma koji od članova biračkoga odbora bude našao za vrijeme da se zabilježi. Kad se svrši glasanje, odmah će se zaključiti i zapečatiti sandučići, iz kojih je predsjednik vadio kuglice i davao ih biračima. Ključ će ostati kod predsjednika.

Zatim će se pribrojiti po glasačkom spisku koliko je svega birača glasalo. Taj će broj zapisati se slovima na dnu glasačkog spiska, pa će se ispod toga potpisati svi članovi biračkoga odbora.

Kad se to izvrši, zabilježiće se u zapisnik: *u koje je doba glasanje zaključeno, koliko je svega glasača glasalo prema glasačkom spisku*.

Poslije ovoga pristupiće se otvaranju kutija i brojenju kuglica onim redom kako su kutije postavljene. Prvo će se otvoriti jedna kutija i iz nje izručiti sve kuglice u jedan sud. Predsjednik biračkoga odbora pred svima članovima odbora prebrojava sve kuglice. Čim odbroji 100, on ih predaje članu odbora suda da ih i on pribroji, a ovaj ih predaje dotičnom predstavniku kandidatske liste, te ih i on po treći put izbroji. Tako biva sa svakom stotinom, dok ne bude izbrojene sve kuglice. Zatim se odmah u zapisniku zabilježi slovima broj kutije, za koju je kandidatsku listu ta kutija primila glasove i koliko je u njoj bilo kuglica. Svi članovi odbora potpisaće se ispod ove zabilješke. Za ovim će zapisnik, glasački spisak i stalni birački spisak metnuti u jedan zavoj i pod sudskim pečatom adresovati glavnom okružnom, odnosno Gradskom biračkom odboru i ostaviti na stolu biračkoga odbora. Pošto se sve ovo svrši, odbor će izaći iz biračke sobe, ovu zaključiti na isti način kao i prošloga dana i postaviti stražu da čuva sobu nepre-

kidno u ko
sobe pred
Te no
u ovu sobu
Sutra
podne, svi
vratima bir
Pošto se u
bilo ostal
i od njega

Najan

Šta su
je ona mnc
ničega i k
U tu klasu
koji su ost
nije pretvo
cini slučaje
njih odnoša
vjerovnik d
posao kod
grad da se
nema.

Šta je
kmetova, o
koga roba
negama i
stvo gosp
svoga kme
stanju lom
rob bili st
jellu su sv
proizvodnju
rudje koj
konjati) i
makati) i
di). I lopaj
dara jedne
piti, prod
Kod m
prodaje čov
radna snaga
sposobnost
dan. Fabrik
prodati svot
kog psa. T
Sada se ra
su radnik
mo na oko,
kanti kažu:
ne sili) —
izbor; fabri
rad ili mu
mre od glac
Jasno je
i kapitalisti
vima. Radni
sili da pro
nika nema
izabrati. Sa
«svoja proiz
mašine ili
vagoni! Š
je u privatn
snagom, slo
kost kapital
nego lanac
pitalista.

Etto, to
nog rada.

Etto, to
nog rada.

Etto, to
nog rada.

Etto, to
nog rada.

Etto, to
nog rada.

Etto, to
nog rada.

Etto, to
nog rada.

Etto, to
nog rada.

kidno u kojoj su izborna akta ostala, a ključ od sobe predsjednik će čuvati kod sebe.

Te noći postavljena straža neće nikoga puštati u ovu sobu ni pod kakvim izgovorom.

Sutra dan po svršenom glasanju u 7 sati prije podne, svi članovi biračkog odbora, sastaju se pred vratima biračke sobe, otvaraju je i ulaze u nju. Pošto se uvjere da je sve u redu i onako kako je bilo ostavljeno, vratiće sav izborni materijal sudu i od njega uzeti natrag primislu.

Najamni rad.

Šta su to najamni radnici ili *proleter*? To je ona mnogobrojna klasa ljudi, koja nema ničije ničega i koja prodava svoju radnu snagu kapitalu. U tu klasu spadaju i propali zanatlije i seljaci koji su ostali bez svakoga vlasništva pak se kasnije pretvorili u najamne radnike kapitala. U većini slučajeva, a naročito zbog neuredjenih agrarnih odnosa u ovoj zemlji, šta čeka seljaka? Kad vjerovnik dodje po svoje, on mora ili stupiti na posao kod veleposjednika kao nadničar, ili otići u grad da se zaposli u fabriki. Drugoga izlaza nema.

Šta je najamni rad? Kad je bilo robova i kmetova, onda je bilo moguće prodati i kupiti svakoga roba i kmeta. *Ljudi s kožom, kosom, negama i rukama, bili su privalno vlasništvo gospode.* Gospodar je tukao u konjušnici svoga kmeta isto tako kao što je u pijanom stanju lomio stolce ili razbijao posudje. *Kmet i rob bili su naprosto stvar.* Stari Rimljani dijelili su svoje dobro, koje je bilo potrebno za proizvodnju, na: „*nijemo orudje*“ (stvari), „*orudje koje napola govori*“ (radna stoka, konji, ovce, krave, volovi itd., t. j. oni koji mogu mukati) i na *orudje koje govori* (robovi, ljudi). *I lopata i vol i rog bili su za gospodara jednako orudje, koje je on mogao kupiti, prodati, uništiti i baciti.*

Kod najamnoga rada niko ne kupuje i ne prodaje čovjeka. Kupuje se i prodaje njegova radna snaga; ne sam čovjek, nego njegova radna sposobnost. Najamni radnik kao ličnost je slobodan. Fabrikant ga ne može izbiti u konjušnici, prodati svome susjedu, ili promijeniti ga za lovačkog psa. To se moglo učiniti za vrijeme kmetstva. Sada se radnika samo *pogadja*. Izgleda kao da su radnik i kapitalist ravnopravni. Ali to je samo na oko, u stvari je to velika laž. Kad fabrikanti kažu: *»ako nećeš raditi — nemoj, niko te ne sili*« — to ne znači da je radniku slobodan izbor; fabrikant, imao kapitala, time ga sili na rad ili mu ostavlja samo tu *»slobodu*«, da — umre od gladi.

Jasno je dakle kao bijeli dan, da se radnici i kapitalisti ne nalaze u jednakim životnim uslovima. Radnici su svezani lancem gladi. *Glad ih sili da prodaju svoju radnu snagu.* Za radnika nema drugog izlaza, on ne može ništa drugo izabrati. Sa golim se rukama ne može voditi *»svoja proizvodnja*«. Niko ne može pokušati bez mašine ili bez alata liti čelik, tkati ili praviti vagone! Šta više i sva zemlja pod kapitalizmom je u privatnim rukama. Sloboda trgovine radnom snagom, sloboda kapitalista da je kupuje, *»jednakost*« kapitalista i radnika — sve to skupa nije nego lanac gladi, koji sili radnika da radi za kapitalista.

Eto, to je ukratko suština i značaj najamnog rada.

Metković

Oaženje zakona. Dana 1 marta prijavi smo pouzdani izborni sastanak Radničke partije za sutradan; na kome je nosilac naše liste, drug Vicko Jelaska iz Splita, imao referisati o radničkoj klasi i izborima. Pred dolazak samoga parobroda žandar Bitimci dolazi da nam usmeno saopći, da je sastanak vlast zabranila. Nisu našli za potrebno niti da nam uruče pismeno rješenje. Ni do dandanas ga nisu uručili. Protestujemo protiv ovakvog samovoljnog gaženja zakona i sve nepravde bilježimo u naš radnički raboš.

NEZAVISNA RADNIČKA PARTIJA JUGOSLAVIJE

Radnom Narodu izbornog okruga Šibenik-Zadar!

Poslije dvije godine najodvratnije vladavine protiv radničke klase, razoravanja radničkih organizacija, hapšenja i progonjenja, vi 18. marta, na dan izbora, nećete moći da direktno izreknete, smjelo i odvažno, svoj sud pljačkaškom i nasilničkom režimu. Nezavisna Radnička Partija, spriječena policijskom reakcijom, nije mogla istaći svoju izbornu listu u izbornom okrugu Šibenik-Zadar, jer blagovremeno nije mogla preko organizacija i socijalističke škole da uliče na radničke mase, koje su u ovom izbornom okrugu oslale bez svojih organizacija još od odlaska hujinske vojske.

Drugovi izbornog okruga Šibenik-Zadar!

Pošto u vašem izbornom okrugu ne postoji lista Nezavisne Radničke Partije, vi ne možete, vi ne smijete glasati. Jer glasujući za buržoaske partije (svejedno radikalne ili demokrate, za zemljoradnike ili hrvatske separatiste), vi bi glasali protiv svojih vlastitih interesa, vi bi glasali za nova nasilja, novu pljačku i korupciju, za razoravanje radničkih organizacija, za nove patnje i nevolje, za rasipanje narodnog novca, za novo upropašćivanje radnog naroda. Ne varajte se! Sve buržoaske stranke jednake su; sve su one za sistem kapitalističke vladavine, za vladu krupnih kapitalista, banaka, veleposjednika, aga i begova, za pljačku nad radnim narodom. Sve su one jednake kad treba braniti ovaj nasilnički režim; sve će one sutra, kad dodje u opasnost njihova klasna vladavina, ustati protiv vas pod zaštitom bajoneta i mitraljeza, da rešetaju vaše grudi, da bi sačuvala pravo pljačke nad radnim narodom grada i sela.

Ne, drugovi, vi ne smijete glasati ni za jednu od tih stranaka, jer glasajući za njih vi bi glasali protiv vaših ideala. Jedina stranka, jedini iskreni predstavnik i zaštitnik interesa radnog naroda jeste Nezavisna Radnička Partija. Reakcija je spriječila, onemogućila vašoj stranci da u ovom izbornom okrugu izadje sa svojim predstavnicima. **Bojkotujte stoga biralište, ne glasajte ni za koga!** Pokažite buržoaziji i njenim pomagačima da ste klasno svjesni, da ste protiv nasilja. Bojkotom birališta pokažite svoje nezadovoljstvo, svoju gotovost za borbu, svoje požrtvovanje.

Nijedan glas za buržoaziju, nijedan glas za upropastitelje radničke klase! Ako ne glasate za buržoaske stranke, vi time otvoreno i javno, kuražno, kako dolikuje svjesnim borcima radničke klase, nijemo, ali ipak borbeno, govorite kapitalističkoj klasi da ste:

Protiv klasnog nasilja!

Za pravo koalicije, zbora i dogovora!

Protiv bijede i nemaštine!

Za svdljivanje tereta na kapitalističku klasu!

Protiv zakona o zaštiti države!

Za pravo radničke klase!

Oblasni Sekretarijat za Dalmaciju
Nezavisne Radničke Partije Jugoslavije.

Vijesti iz pokrajine.

Trogir.

Zabrana sastanka. Trumbić — slobodno govori. Raspoloženje drugova odlično. Za 18 februara sazvala je naša Radnička stranka pouzdani izborni sastanak i prijavila ga vlastima. Na sastanak imao je doći iz Splita drug Vicko Jelaska. Ali vlast ga je zabranila pozivajući se na zakon o zaštiti države. Da nije bilo te zabrane, naš bi sastanak bio ispao tako veličanstven, da ga ni u prošloj ni u ovoj izbornoj periodu nikakva stranka ni iz daleka takvog nije i ne bi mogla prirediti. Sa svih seoskih strana seljaci su se slivali u Trogir da čuju našeg nosioca liste druga težaka Jelasku, čak i iz oih predjela, koji su od Trogira udaljeni 4 sata hoda. Nakon toliko prevaljenog puta može se zamisliti koja je uzrujanost zahvatila naše drugove, kad su saznali da Trumbić može u isti dan slobodno da zboruje, a radničima i težacima da se to krati. Neki naši drugovi pošli su na zbor Trumbićev i dobacivali mu zgodne upadice. Nakon Trumbićeva sastanka, trogirске gazde priredile su mu sjajni banket u kavani „Central“ kome su prisustvovali svi trogirski špekulanti i lihvari. Trumbić je imao za se i svoje prijatelje na raspoloženju 5 automobila. Kad je težak vidio čime je došao i ko ga je dočekao, bio je odmah na čistu s Trumbićem. Pri odlasku automobila naš stari drug Marin Vitezica upravio je neke tačne primjetbe na jedan dio Trumbićeva govora, našto su na nj navalili industrijalci i debeli trgovci M. Lušić i Mate Šago; ovaj posljednji bio je čak toliko drzak, da je starca uhvatio za vrat i stao ga lemati. U to priskočiše nekoliko drugova težaka, obraniše starca, a narodne gulikože podučise da se starcima ne postupa na onaj način. Da nam je dozvoljena agitacija u najmanje mogućoj mjeri, nikakav glas težacki ne bi bio predan za građanske kapitalističke partije.

Metković.

Premetačina. Kad je drug Jakulj bio na prolasku za Sarajevo, kamo je pošao da potraži lijeka tuberkulozi, kroz onu malu paznu stanja u Metkoviću susreo se sa drugovima Palaversom i predsjednikom invalidske Centrale u Beogradu. U gostionu „K Neretvanskoj obali“ došli su jedan žandar, dva opć stražara, politički komesar Pivac, opć tajnik Tomić, poglavarstveni tajnik Ivan Čugelj sa čitavim odredom bjeloruskaca i fašista, koji su mirne drugove predveli na policijski komesarijat na željezničku stanicu. U isto doba izvršena je premetačina kod svih istaknutijih drugova u Metkoviću, u stanu i u radionama. Naravno da nisu ništa našli, osim nekoliko brojeva „Borbe“, koje su — zaplijenili.

Eto kakva lična i pravna sigurnost vlada u Jugoslaviji za radničku klasu!

Postupak sa radnicima. Da bi izvojtio nezasažena unapredjenja, gosp. Pić otkida radnicima sa slagalista duhana od nadnica. Kada je isplata, mjesto 10 nadnica isplaćuje se radnicima samo 7, 7¹¹/₂ i 8 nadnica. Pošto nema organizacije, radnice moraju slegnuti ramenima ili se naći bez zarade nasred puta. Marta Volarević i Kata Vukša pokušale su protestovati i tražiti svoja prava, ali su odmah bile izbačene. Krasna sudbina, zaista, očekuje radničku klasu u ovoj zemlji, u kojoj se nedozvoljavaju radničke organizacije za zaštitu radnika protiv kapitalističke pljačke!

Imotski

I mrtvi se dižu. Pokret N. R. P. J. u Imotskom počeo je da se budi nakon dugog mrtvila i reakcije buržoazskog režima, koji je upotrebio svu silu da ga još zadrži u mraku. Ipak svjesno radništvo i težastvo Imotskog i iz okolnih sela čim su saznali da se naš pokret obnavlja odmah su počeli da traže veze i put kojim bi mogli da dodju do svoje stranke. Svi su drugi odmah su tražili druga Lozu da im objasni kako bi sazvali predkonferenciju i odabrali upravu. Drug Lozo im je prikazao program stranke N. R. P. J. kojeg su svi jednoglasno primili; zatim se prešlo na raspravljanje o izbornoj borbi za koju je pala jednoglasna odluka da se aktivno učestuju u izbornoj kampanji. Izabran je kandidat i njegov zamjenik te čuvari kutija i njihovi zamjenici. I ako je Imotska buržoazija trubila da je u Imotskom kotaru nestalo svjesnih drugova proletera (razume se pod pritiskom bijelog terora) ipak se je prevarila u računu.

Težak.

Selca.

Izborna kortešacija gospode. Kroz ovo zadnje doba otkada su raspisani izbori u više navrataka sjetila su se i gospoda radnoga naroda u Selcima. Prije izbora nisu znala ni da na geografskoj karti postoji naše selo, Posjetili su nas Dr Dulibić, Dr. Drinković i gospodska prirepina Venceslav Štambuk. Ovaj zadnji bio je prošlih izbora strastveni agitator Pučke stranke, a danas je još strastveniji blokaš.

Na izborne sastanke te gospode bili su pozvani također radnici i težaci. Lažni prijatelji radnoga naroda govorili su o agrarnom i socijalnom pitanju na način kao da govore pravi narodni prijatelji. Ali srećom radnici i težaci poznaju

vukove u japsejoj koži i znali su dati doličan odgovor tim ugnjetaćima radničke klase i siromašnog težačkog svijeta.

Došlo je i do kontradiktorija između gospodskih i radničkih govornika, koji je trajao dugo i koji se vodio u prisustvu od preko 300 radnika i težaka. Svršetak toga dvoboja bio je da su svi učesnici izbora ostavili dvoranu, kad ih je radnički govornik pozvao da je napuste, ako se slažu s njime, ili neka ostanu, ako se slažu sa gospodom. Radnici i težaci izlazeći iz dvorane oduševljeno su klicali svojoj Radničkoj strani.

I tri dijela težaka zdrave pameti ostavljaju zemljoradničku „Težačku Slogu“ i priključuju se Radničkoj strani koja je jedina spas radnome čovječanstvu.

Zvijezda Radnička stranka, jedina zaštitnica golotinje, bosotinje, sirotinje, gladnih i bespravnih! Težak.

Sinj

Bahatost jednog ljekara. Otkako su zapuštene organizacije i radnicima oduzet Dom, radnička klasa u ovoj maloj varošici doživljuje od buržoazije svakakovih. Kao nametak bijelom teroru, Okružni ured za osiguranje radnika poslao nam je nekakvog ljekara, koji, nit ima volje, nit sposobnosti, nit načina da liječi radnike. Izgleda da se čitavo njegovo znanje sastoji u drskim izazovima i vrijeđanjima radnika. Otac jedne teško oboljele radnice nekidan je potražio njegovu pomoć, a on mu je dao takav odgovor, nekad za to što je do kasno bio na zabavi, nekad što je neraspložen, a nekad što ne voli da ide po siromašnim kućama. Dr Arneri ima tri plate: jednu od splitskog Okr. ureda za osiguranje radnika (K 6000), drugu od Poglavarstva (K 6000) a treću od željezničke direkcije (K 2000), bez privatne zarade. Bahatost Dra Arneri je svima dozlogrdila. Tražimo da se taj čovjek zamijeni sa jednim sposobnijim i pristojnijim ljekarom, jer radnici imaju pravo da za svoje krvave i mukom stečene trude koje daju u ime ljekarskih pristojbina dobiju jednog pitomijeg, spremnijeg i civilizovanijeg ljekara. Idemo da vidimo hoće li Okružni ured za osiguranje radnika u Splitu uvažiti jedno-dušnu želju sinjske radničke klase.

Dubrovnik

U znaku „slobode izbora“. Jučer stigoše ovamo braća Augustin, Josip i Miho Marinović, koje je dubrovačka policija izagnala iz Dubrovnika za zabranom boravka od deset godina. Izagnani drugovi providjeni su prisilnom putnicom, koju je pokojna Austrija izdavala prostitutkama i lopovima na temelju c. k. zakona od 27. VII. 1871. br. 88. l. d. z. Odluka o izgonu, koju niže donosimo, nije nikakvim djelom potkrijepljena prema tome je nezakonita. Ali policijski svemoćnici u ovoj zemlji i ne trebaju zakone i Ustav, jer za njih su to samo bezvredna parčad papira.

Evo teksta ovog policijskog dekreta:

Sresko Poglavarstvo, Policijski Odsjek u Dubrovniku.
Br. Pov. 84/Red. Dubrovnik 23. II. 1923.

Predmet: Marinović Augustin
Andrijin iz Stoliva iz sreza
dubrovačkog zaprata.

Otpisna presuda.

Vidiv da Marinović Augustin i t. d. drvodjelac bavi se propagandom uperenom proti državnih interesa i nema dozvole boravka u općini Dubrovačkoj.

Pošto bi ustanovljeno da Marinović Augustin Andrijin pripada općini Stoliv sreskom Poglavarstvu Kotor na temelju njegove radničke knjižice izdane od općinskog upraviteljstva Stoliv dne 23. 6. 1905 pod broj 297.

Pošto iz razloga sigurnosti javnog poretka nije dopušteno da se predimеноvani Marinović sadržaje u području sreza dubrovačkog te vidiv propise § 2. zakona 27. II. 1871 l. d. z. br. 88, Sresko Poglavarstvo Policijski odsjek u Dubrovniku na temelju pomenutoga zakona uriče nad predimеноvanim Marinović otpravu iz područja Sreskog Poglavarstva Dubrovnik u općini pripadnosti sa zabranom povratka za (10) deset godina pod prijetnjom posljedica providjenih u §§. 323 i 324 K. z.

Ova presuda bi uručena stranci dne 23. II. 1923 god. i poučen da ima prava utoku na Pokrajinsku upravu u Splitu u roku od dana (3) tri putem pisuće vlasti, ali bez odgodne moći.

Upravitelj sreskog pogl.
u. z.
nečitljivo

Na ovakav nezakonit (i ako je tamo naveden neki zakon) i protustavni akt dubrovačke policije drugovi Marinović uložili su utok, no mi unapred znamo da u ovo doba crne reakcije, koja naročito davi radničku klasu, utok ne će poništiti odluku dubrovačkih policajaca.

Režim hoće pošto poto da se osvećuje radničkoj klasi i nalazi sadiističku nasladu da goni i mrcvari baš one borbe, koji u ove dvije godine buržoaskog naleta dadoše dokaza svoje visoke klasne svijesti, postavljajući svoje egzistencije i svojih nezbrinutih roditelja i obitelji na kocku u borbi protiv reakcije. Režim kad udara jednog radnika, koji hoće da se legalno bori za svoje parče hljeba, za svoja politička prava, da izabire sredstva. Režimu je svejedno da li time uništava jedan život, jednu egzistenciju ili čitave porodice. Režim nema smilovanja, ni za naše očeve, majke i sestre ni za naše žene i djecu; on hoće da se osveti svima čak do desetog koljena.

Ovaj slučaj, kao i svi prošli, i oni koji neće izostati, neki nam posluže kao pouka iz koje treba da crpimo novo znanje, novu volju i ustrajnost za legalizaciju političkih i sindikalnih organizacija jugoslavenskog proletarijata. Za postignuće ove pozicije, proletarijat kao cjelina, a i svi pojedinci, ne smije sustati, već korisno upotrebiti svu svoju sposobnost i rad za pobjednosni ishod, ove borbe, koje je jedan od nužnih preduslova za postignuće konačnog cilja klasne borbe.

Ni tamnice, ni robija, čak ni vojna diktatura i vješala, kojima nam se prijeti, nas ne smiju zastrašiti, jer nema borbe bez gubitaka, ni pobjede bez poraza.

Klasna borba.

Kapitalističko društvo ima dva glavna protuslovlja, dvije glavne mane: prvo, ono je anarhično (nema kod njega organizovanosti, jer ne proizvodi za potrebe, već za tržište); drugo, ono se faktično sastoji iz dvaju neprijateljskih društava (klasa) Sve to većim razvitkom kapitalizma neprijateljstvo između klasa se uvećava, a ne umanjuje. Na jednoj strani — kod kapitalista — nagomilavaju se sva zemaljska bogatstva, na drugoj strani — kod potlačenih klasa — nagomilava se siromaštvo, nesreća i suze. Razlika između radnika i kapitaliste sve više raste. I čim se više razvija kapitalizam, tim više se diže šačica najbogatijih kapitalista, tim dublje postaje ponor među tom šačicom nekrunisanih kraljeva i milionima ugnjetenih proletaraca.

Klasna borba se temelji na oprečnosti interesa buržoazije i proletarijata. Ti su interesi po bitnosti nepomirljivi isto tako kao što su nepomirljivi interesi vukova i ovaca.

Svakome je lako shvatiti da je kapitalisti u nosno prisiljavati radnike da rade koliko se može duže, a plaćati im koliko se može manje; i obratno, radniku je ugodnije raditi koliko je moguće manje i dobijati više. Zato se nije čuditi da je već od samoga postanka radničke klase počela njezina borba za povećanje radne plaće i skraćivanje radnoga dana.

Ta se borba nije nikada prekidala, nije se nikada utišavala bez obzira na progone buržoazije i njezinog aparata, i neće prestati dok god bude trajalo kapitalističko društvo.

U klasnoj borbi radničke klase bilo je mnogo poraza. Ali kapitalistički poredak u samom sebi krije konačnu pobjedu proletarijata. Zašto? Zato jer njegovo razvijanje znači pretvaranje najširih narodnih slojeva u proletarce, t. j. u beskućnike. Pobjeda krupnoga kapitala je propast zanatlija, malih trgovčiča i seljaka; pobjeda kapitala postojano uvećava broj najamnih radnika. Proletarijat se sa svakim korakom razvika kapitalizma brojno uvećava. On je nalik na mnogoglavu azdaju: odsjeci jednu glavu, — izraste deset novih. Kad buržoazija guši radničke pokrete, ona utvrđuje kapitalistički poredak. Ali razvitak toga kapitalističkoga poretka upropašćuje na hiljade i hiljade srednjih i siromašnih ljudi iz sitne buržoazije i baca ih pod noge kapitalizmu. Tim je uvećan broj čiste sirotinje i pravih proletara. A proletari ne mogu biti nego neprijatelji kapitalističkoga poretka, koji im je sve oduzeo. Radnička klasa dakle postaje snažnija i brojnija. Ona se sve to više učvršćuje i zbija. Zašto? Zato, jer kod razvika kapitalizma rastu krupne fabrike. A svaka krupna fabrika kupi među svoje zidove na stotine i tisuće radnika. Ti radnici rade združeni jedan pored drugoga. Oni vide kako ih gazda kapitalist izrabljuje. Oni vide da je radnik radniku prijatelj i drug.

Čim brže rastu krupne fabrike, tim se brže razvija kapitalizam, tim brže propadaju zanatlije i težaci. Svemoćnih gospodara, koji žive u raskošnim dvorovima, biva sve to manje, a radnika sve više i više, i oni se udružuju sve tijesnije i tijesnije.

To je, ukratko, suština i značaj klasne borbe. Ona se neizostavno svakog dana sve to više zaoštrava i, usprkos lukavstvima buržoazije, mora se završiti pobjedom radničke klase.

Bez i jedne trunke stida...

„Demokratija“, glavni organ demokratsko-batnaške stranke, u broju od 1. marta, ocrtavajući teror radikaliskih vlasti kao najjače obilježje današnje izborne situacije, između ostalog piše:

„Ne pomognu li novac i korupcija, doći će pretnja, zastrašivanje i aps. Gde ne pomogne apsana doći će žandarmerijski kundak. A šta u Jugoslaviji znači žandarmerijski kundak zna cela poštena javnost iz čitavog niza afera, stidnih i sramnih koja je sa radikalima za sve ovo vrijeme bila najjači stub režima i najbezobzirniji sprovodilac te iste politike žandarmerijskog kundaka, koju danas priznaje i osudjuje! I to dolazi od one stranke, čiji su predstavnici za posljednje četiri godine bili najčestće i najduže baš ministri policije, odakle su najviše doprinijeli organizaciji vlasti žandarmerijskog kundaka i na njega naslanjali svoju politiku.“

Trebali su da dodju izbori pa da i sama buržoazija prizna ono što je odricala za posljednje godine terora i reakcije. I da bi ironija slučaja bila veća, to priznanje dolazi od one buržoaske partije, koja je sa radikalima za sve ovo vrijeme bila najjači stub režima i najbezobzirniji sprovodilac te iste politike žandarmerijskog kundaka, koju danas priznaje i osudjuje! I to dolazi od one stranke, čiji su predstavnici za posljednje četiri godine bili najčestće i najduže baš ministri policije, odakle su najviše doprinijeli organizaciji vlasti žandarmerijskog kundaka i na njega naslanjali svoju politiku.

Odisti, bez i jedne trunke stida.

Na rtu pera...

G. Zlatko Kačić, ne bez prava, ustaje u zadnjem broju „Pobede“ protiv povampirenih austrijanaca, koji su bili u pratnji g. dra Trumbića za njegovog agitacionog bavljenja u Šibeniku.

I ako su prigovori g. Kačić tačni, ipak njegova sreća nije opravdana. Prije svega u svim ministarsvima, u svim javnim uredima, pa po svim policijskim direkcijama i ekspoziturama, na vodstvu svih građanskih stranaka — posvuda ima istih i, što je još teže, mnogo i mnogo rdjavijih tipova, sa daleko mračnijom prošlosti nego ih je g. Kačić pronašao među Trumbićevim pristašama i pratiocima. Samo u jednom jedinom pokretu, u Radničkoj stranci, nije bilo, nema, niti može biti, pomagača bilo kojeg režima, pa prema tome ni austrijskog. Ali g. Kačić pripada jednom pokretu, koji je sebi stavio u zadatak da savni sa lica istorije baš tu najčistiju i najidealniju stranku. On je, šta više, često tražio i dobijao potporu one policije, koja je za vrijeme Austrije njega i nas proganjala i apsila. G. Kačić se dapače obilato koristio tom pomoći i u napadajima na one čestite radnike koji su od buržoazije, nekada austrijski nastrojene, tražili veći komad hljeba i bolje uslove rada; g. Kačić i danas, ma da mu tamo nije mjesto, pripada onom pokretu, koji ima glavni cilj da ometa svaku borbu radničke klase, pa i onu da se narodni zlotvori stave pred revolucionarni tribunal naroda.

G. Kačić ipak spada u onaj red omladinaca, koji, po svojoj čistoj i simpatičnoj nacionalnoj prošlosti, imaju pravo da čine aluzije, koje je donijela zadnja „Pobeda“. Ali i u tome, kao u svemu, treba dosljednosti. Praštajući mu sve što je do sada previdio, mi g. Kačića podsjećamo, da partija kojoj on pripada, da lista za koju će on predati svoju kuglicu, nosi za kandidata šibenskog sreza (dakle onoga mjesta gdje je on politički djelatan) jedno lice, koje je i po svojim osjećanjima i po svojim djelima bilo najmarkantnija dalmatinska ličnost u službi austrijskog režima i protivnarodne politike.

G. Kačić nije makar ko u šibenskoj nacionalističkoj organizaciji; on je duhovni vodja njen, stvarni urednik „Soč“, sastavljač svih pismenih radnja i oglasa šibenske orjune. Da bi ostao dosljedan, g. Kačić bi trebao ne samo da se ustegne od glasanja na 18 marta i da bojkotuje demokratsku listu, nego da, jednim javnim proglašom, naredi svima nacionalistima izbornog okruga Šibenik-Zadar da to isto učine. Samo u tom slučaju povjeroćemo g. Kačiću da je onaj članak u „Pobedi“ proistekao iz pravih i istinskih pobuda jednog uvrijeđenog nacionaliste.

SVI PROTIV SVIJU.

CHARLES FOURIER

(Francuski utopista - socijalista 1777-1837.)

Mi vidimo da svaki stalež, radi svojih interesa, želi nesreću drugim staležima samo da na prvo mjesto postavi svoj interes.

Advokat želi parnice i tužbe, osobito između bogataša. Ljekar voli bolesti. On bi bio uništen kada bi svaki umro bez bolesti, dok bi advokat propao kada bi se svaka svadja uređila putem izmirenja. Oficir hoće rat, jer se nada da će uništiti polovicu njegovih drugova i osigurati mu brzo promaknuće. Pogrebnik želi sprovode. Trgovci i špekulanti žele glad, da se podvostruče i potrostruče cijene žifa. Graditelji, lesar, zidar, žele požare, koji bi spalili na stotine kuća da se stvori više posla n njihovoj struci.

Pozivaju se svi drugovi poslanički kandidati sa kandidatske liste za izborni okrug Dubrovnik-Kotor-Split, koje je nosilac drug Vicko Jelaska u Splitu, da u smislu čl. 29 Partijskog Statuta pošlju Centralnom Odboru Nezavisne Radničke Partije Jugoslavije u Beogradu svojeručno napisanu ostavku na mandat, upućenu Predsjedništvu Parlamenta, ostavljajući prazno za datum, a po ovom formularu:

Predsjedništvo Narodne Skupštine

Beograd,

Molim Predsjedništvo Narodne Skupštine da primi ovu ostavku koju podnosim na poslanički mandat, i dalje po njoj postupi.

192

Beograd

(Potpis)